

Міністерство охорони здоров'я України
Харківський національний медичний університет

**«ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ:
ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»**

LIV навчально-методична конференція ХНМУ

17 березня 2021 року
м. Харків

Харків
ХНМУ
2021

УДК 378.147.018:004:378.6:61(477.54-25) ХНМУ(06)

Затверджено Вченою Радою ХНМУ.
Протокол № 5 від 22.04.2021 р.

Редакційна колегія:

Марковський В.Д., Фоміна Л.В., Краснікова С.О., Логвінова Ж.І.

Інноваційні технології навчання: досвід впровадження та перспективи розвитку: матеріали LIV навчально-методичної конференції ХНМУ (Харків, 17 березня 2021 р.) / Міністерство охорони здоров'я України, Харк. нац. мед. ун-т. – Харків : ХНМУ, 2021. – Вип. 11. – 154 с.

Матеріали, наведені у збірнику, освітлюють інноваційні технології навчання, які підвищують мотивацію студентів, сприяють активізації навчального процесу та покращенню якості освіти.

Збірник розрахований на викладачів вищих медичних закладів.

УДК 378.147.018:004:378.6:61(477.54-25) ХНМУ(06)

Харківський національний
медичний університет, 2021

7. Крючко Т.О., Кушнерева Т.В., Харшман В.П. // Методологія симуляційного навчання // ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія» 2018 С. 136–137.

8. Муравьев К.А., Ходжаян А.Б., Рой С.В. // Симуляционное обучение в медицинском образовании – переломный момент // Фундаментальные исследования. – 2011. – № 10-3. – С. 534-537. URL: <http://www.fundamental-research.ru/ru/article/view?id=28909>

9. Banks Jerry. Discrete-Event System Simulation / Banks Jerry // Prentice Hall. – 2010. – № 5. – P. 104 –106.

10. Improvements Based on Participation in Simulation for the Maintenance of Certification in Anesthesiology Program / R. Steadman, A. Burden, Y. Huang [et al.] // Anesthesiology Journal. – 2015. – Vol. 122, Iss. 5. – P. 1158.

<https://www.onmedu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/2284/ArtyomenkoArt.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Маракушин Д. І., Сирова Г. О., Чаленко Н. М.

АДАПТАЦІЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ 1-ГО КУРСУ ХНМУ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Сучасні тенденції розвитку суспільства в умовах глобалізації характеризуються розвитком різноманітних взаємовідносин між різними країнами, як наслідок збільшується кількість молоді, яка навчається та отримує вищу освіту за кордоном. Провідне місце серед країн світу, які приймають на навчання іноземців є і Україна. З кожним роком потік студентів іноземців у вищих навчальних закладах України зростає і становить на сьогодні понад 75 тисяч осіб [1].

Рис. 1. Країни, мешканці яких є студентами ХНМУ

Щороку на 1-й курс ХНМУ приїжджають іноземні студенти з різних країн світу. Всі вони різні, мають різні рівні базових знань та англійської мови, різні традиції, різні культурні особливості та погляди на життя і на обрану професію. Але ж всі вони чиїсь діти, хоча і дорослі, але ж діти. Тому, коли ми бачимо їх, ми згадуємо наших дітей і розуміємо, що перше, що будь які студенти 1-го курсу повинні відчувати в стінах нашого навчального закладу, це те, що їх тут чекали і що їх хочуть полюбити, що, їм хочуть допомогти, їх прагнуть якісно і цікаво навчити. Ми повинні розуміти, що ці дорослі діти потрапили в нові умови життя та навчання, тому головним завданням кафедральних колективів 1-го курсу ми вважаємо допомогти адаптуватися першокурсникам до нових умов навчання в ХНМУ та до життя в новій для них країні.

Рис. 2. Адаптаційна робота –
невід’ємна складова педагогічного процесу

Отже, адаптаційна робота є невід’ємною частиною педагогічного процесу і студенти повинні вже з першого заняття це відчувати. Ми розуміємо, що в процесі адаптації необхідно допомогти студентам подолати об’єктивні та суб’єктивні труднощі.

Тому, необхідна цілеспрямована психолого-педагогічна допомога, яка повинна бути правильно організована, тому виникає питання кадрів. Кадри це головний біль і безсоння завідувача кафедри, бо саме від кадрів залежить, як формувати той міцний та надій-

ний міст між викладачами та студентами. Тому необхідно вирішувати цю проблему – кадрову! Ми часто говоримо, якими студенти повинні бути, вимагаємо від них пунктуальності, інформованості, сучасності, вміння опанувати, бути дослідником, мати добрий зовнішній вигляд, самостійно здобувати нові відомості, розвиватися, тощо.

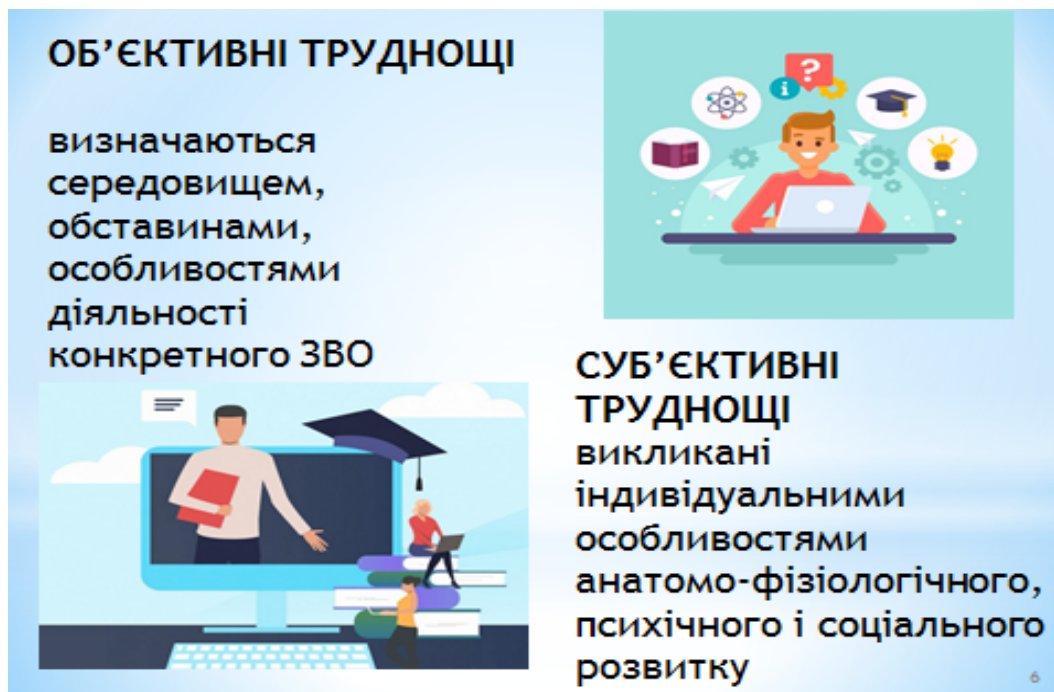

Рис. 3. Об'єктивні та суб'єктивні труднощі студентів, що виникають в процесі їх адаптації

Але ж, може краще до себе повернутися і згадати, що ми також не неперевренені, що ми також маємо недоліки! Вважаємо, що кадри повинні бути високопрофесійними, мати педагогічну освіту, бути дисциплінованими, володіти цікавими методами і формами при викладанні навчального матеріалу:

- вербальними (словесні) – лекція, бесіда, пояснення: викладач розповідає, а студент слухає, обдумує, осмислює інформацію, може вступати в діалог («ділова гра», «мозковий штурм»);
- наочними – формули, схеми, рисунки, мультимедійні презентації з поясненнями, подальшим обговоренням, демонстрація дослідів, фільмів, таблиць, схем;
- практичними – виконання лабораторних робіт, експериментів, робота в класах симуляційного навчання [2].

Крім того, в сучасному просторі викладач повинен оволодіти сучасними інноваційними інформаційними технологіями та іноземними мовами.

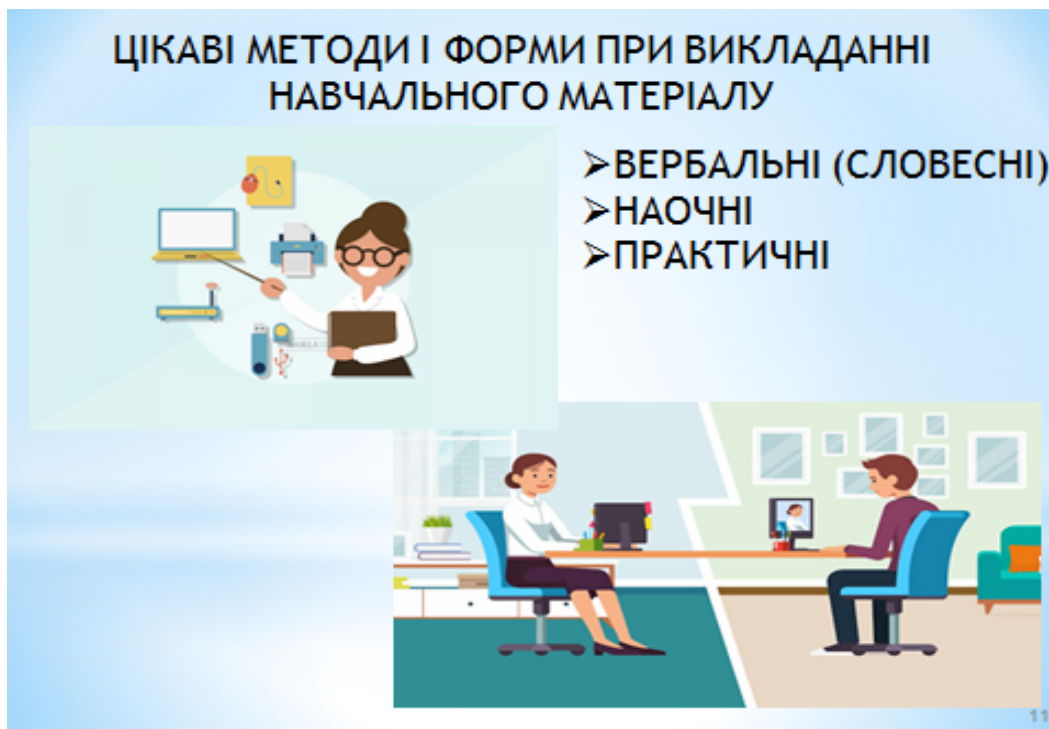

Рис. 4. Цікаві методи і форми при викладанні навчального матеріалу

Не треба забувати, що ті вимоги, що ми пред'являємо до студентів, доцільно пред'являти і до викладачів, в т.ч. зовнішній вигляд, що часто впливає на наш гарний настрій та налаштовує нас на продуктивну роботу, навіть в умовах карантину, коли відбувається дистанційне навчання до якого ХНМУ перейшов згідно до постанови Кабінету Міністрів України «Про запобігання поширення на території України коронавірусу Covid-19» на виконання Наказу Міністерства освіти і науки України «Про організаційні заходи для запобігання поширення коронавірусу Covid-19».

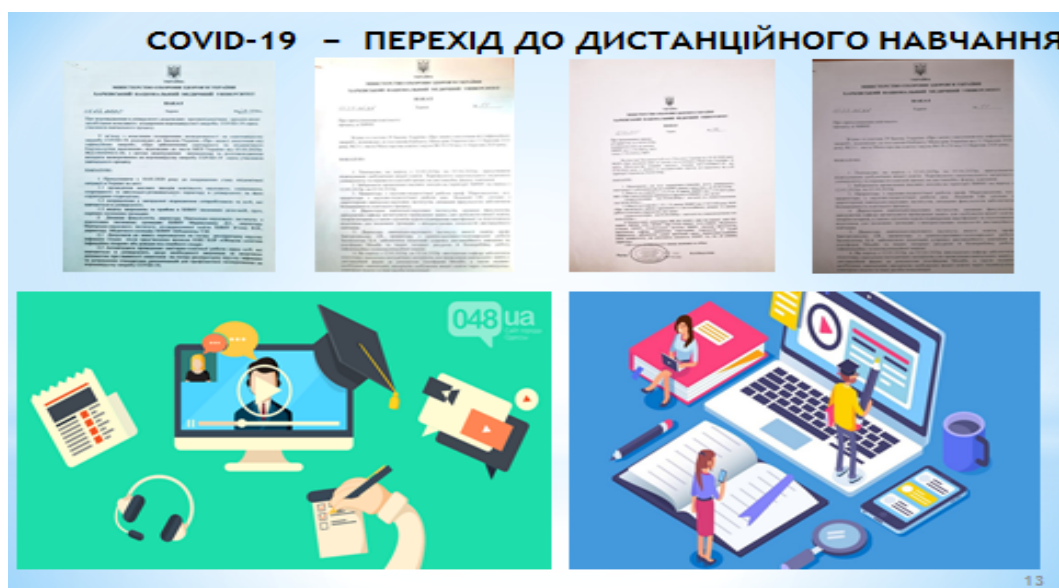

Рис. 5. Перехід на дистанційне навчання

В будь яких умовах ми повинні проводити конкурентоспроможну підготовку кваліфікованих фахівців, знання і практичні навички яких відповідають сучасним вимогам суспільства [6].

Рис. 7. Правильна організація цілеспрямованої психолого-педагогічної допомоги

В умовах карантину в ХНМУ активно впроваджують дистанційне навчання через системи Moodle і Zoom, сервіс Google Meet. Співробітники кафедри медичної та біоорганічної хімії використовують різноманітні методи засвоєння іноземними студентами матеріалу, створили електронні курси з «Медичної хімії», «Біоорганічної хімії» для студентів-медиків та з «Медичної та біоорганічної хімії» для студентів-стоматологів [7-9].

Всі електронні курси пройшли акредитацію в ННІ ЯО ХНМУ. Для вивчення кожної теми нами було розроблено електронні варіанти методичних вказівок з кожної дисципліни англійською мовою, підготовлені відео лабораторних робіт, відео-лекції, їх мультимедійні презентації, розроблені засоби контролю (тестові завдання, індивідуальні завдання) та додаткові матеріали (таблиці та схеми), що дозволяє кожному студенту отримати повну інформацію з будь-якої теми.

Кожна дисципліна електронного курсу у Moodle структурована за темами згідно до тематичного плану дисципліни.

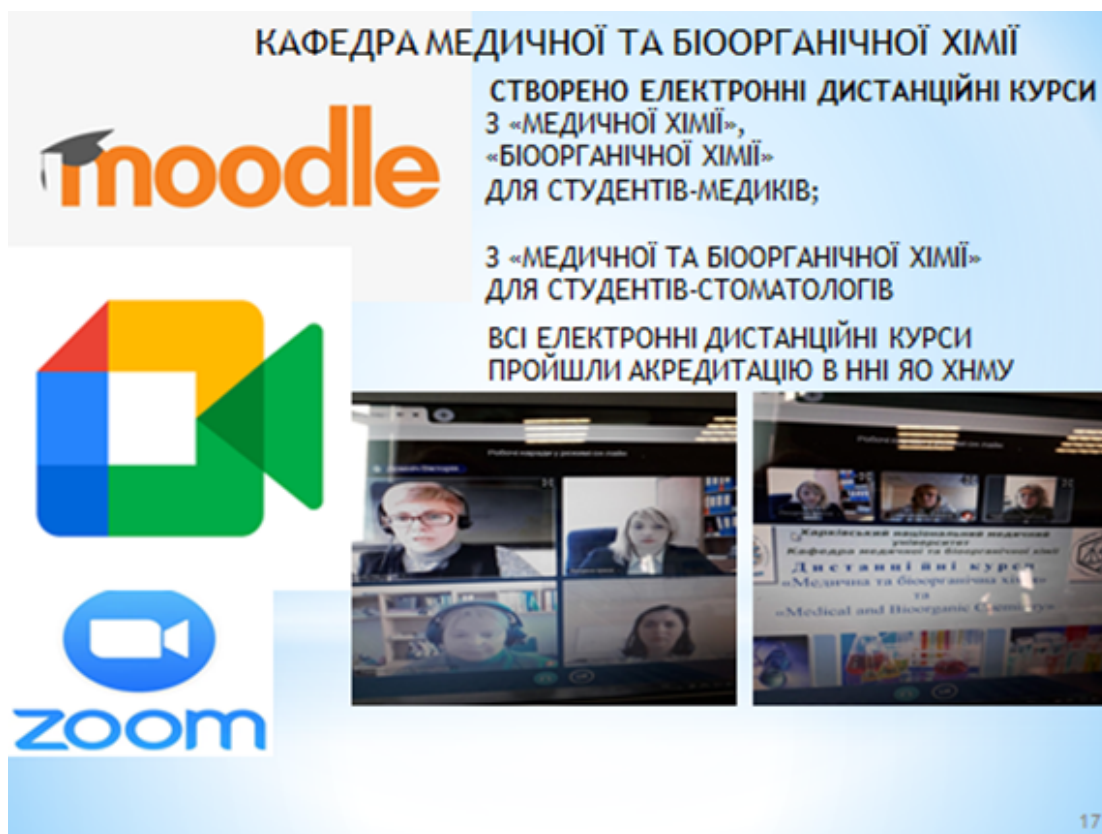

Рис. 8. Створені співробітниками кафедри медичної та біоорганічної хімії електронні дистанційні курси пройшли акредитацію в ННІ ЯО ХНМУ

В умовах дистанційного навчання кожен студент має змогу пройти тест у Moodle з кожної теми [9–10].

У введені представлено таку інформацію про кафедру англійською мовою:

- відеофільм про історію кафедри;
- посилання на сторінку кафедри на офіційному сайті ХНМУ;
- робоча програма та силабус дисципліни;
- тематичні плани лекційних, лабораторно-практичних занять та самостійної роботи студентів;
- посилання на навчально-методичні матеріали, розміщені в репозитарії;
- глосарій з дисципліни;
- список використаних джерел.

Для досягнення мети дистанційного курсу використовувалися наступні ресурси Moodle:

- «файл» для закріплення лекцій, лабораторних робіт у відео форматі та методичних вказівок, сілабусів, тематичних планів в форматі pdf;
- «URL» посилання на сторінки в інтернет «Сторінка кафедри на офіційному сайті ХНМУ», «Навчально-методичні», «Індивідуальні завдання для самостійної роботи»;
- «зворотній зв'язок» для опитування студентів протягом курсу;
- «глосарій» перелік та визначення основних понять курсу;
- «база даних» назви формул органічних сполук;
- «тека» для наочних матеріалів до кожної теми;
- «завдання» для поточного контролю знань студентів;
- «тест» поточний та підсумковий контроль знань студентів.

Кожна з дисциплін закінчується диференційованим заліком, який складається з трьох рівнів:

1 рівень – виконання 45 тестів (Медична хімія), 45 тестів (Медична та біоорганічна хімія), 30 тестів (Біоорганічна хімія) відкритої бази запитань.

2 рівень – виконання трьох ситуаційних задач закритої бази запитань.

3 рівень – усна співбесіда з комісією у складі 3-х осіб (завідувач кафедри та викладачі) для підтвердження оцінки «відмінно».

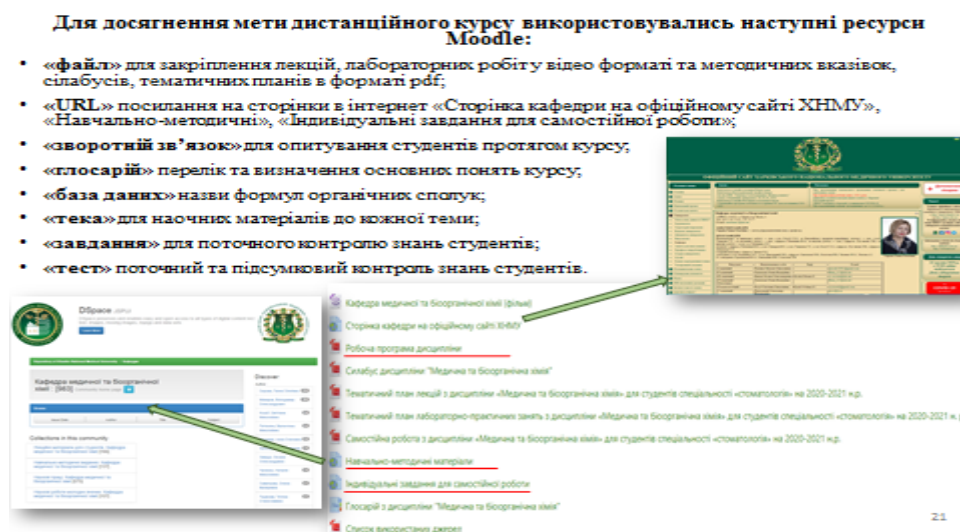

Рис. 9. Ресурси Moodle, що використовувалися при створенні дистанційних курсів

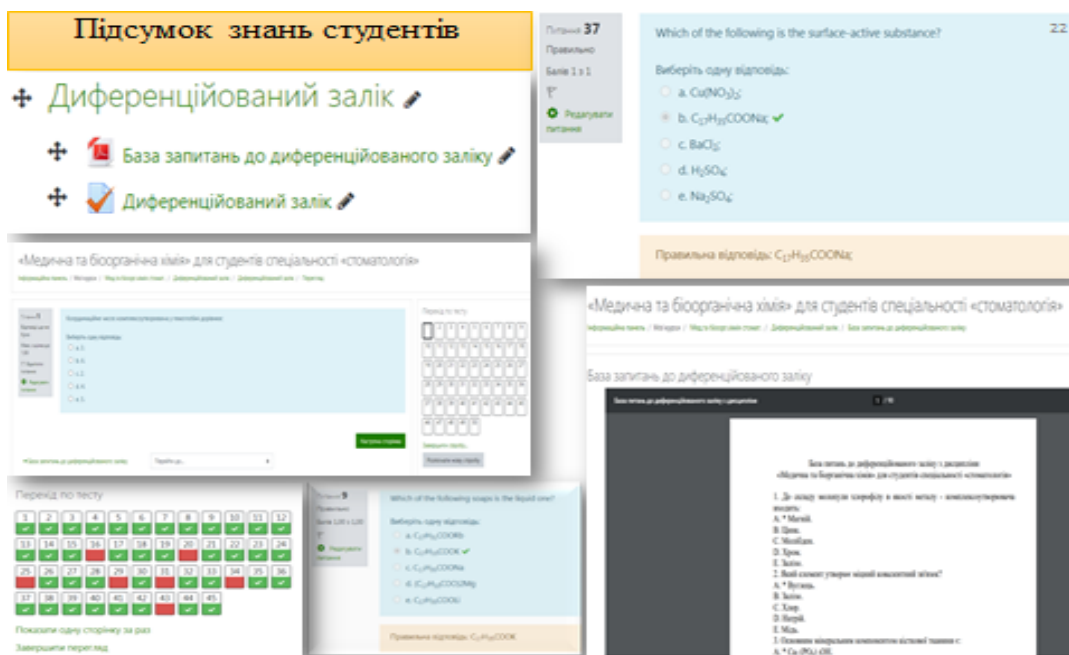

Рис. 10. Підсумковий рівень знань студентів

В умовах дистанційного навчання 1-й рівень складається у системі Moodle, де розміщені всі три курси англійською мовою. 2-й рівень студенти виконують онлайн у Google meet з включеною веб-камерою та з використанням інтерактивною дошки Jamboard, 3-й рівень теж проходить у Google meet з включеною веб-камерою у вигляді співбесіди з викладачами.

Позитивним моментом дистанційного навчання є те, що як студенти, так і викладачі, мають доступ до результатів тестів за кожною темою і можуть працювати над помилками. Викладачі кафедри набули досвіду як створення тестових питань, так і проведення онлайн тестування та диференційованого заліку з дисциплін «Медична хімія», «Біоорганічна хімія», «Медична та біоорганічна хімія». Викладачі, як і студенти, продовжують активно вчитися: розробляти нові підходи в поданні навчального матеріалу в дистанційному режимі, беруть активну участь в конференціях, в тому числі і міжнародних, опановуючи досвід світової практики дистанційного навчання.

Рис. 11. Поєднання синхронного та асинхронного навчання

Використання асинхронних методів навчання буде дуже корисним, як для викладачів, так і для студентів. Студенти очної форми навчання можуть використовувати матеріали представлені на платформі Moodle, для підготовки для занять, вони мають змогу прослухати лекції в зручний для них час, зупинитися на складних питаннях. Для викладачів поєднання синхронної та асинхронної форм навчання допоможе скоротити час на перевірку тестових завдань, надає можливість проведення онлайн консультацій та прийому онлайн відпрацювань. Викладачі креативно підходять до створення онлайн курсів, надаючи студентам корисної інформації до вивчення кожної теми. Також платформа Moodle дає можливість перевіряти набуті студентами знання. Нашим першокурсникам-іноземцям сподобалася ця система, маємо непогані результати успішності.

Виховна робота є частиною тієї величезної роботи, яка проводиться зі студентами першого курсу. Ми є кураторами багаточисельного індійського земляцтва. Виховуємо їх постійно і на заняттях, і після них (круглі столи, бесіди, відео-конференції, відвідування музеїв, екскурсії до музею природи, кафедрального музею, екскурсія «Вечірній Харків» та ін.). Стало традицією святкування Дня Святого Миколая на кафедрі та в бібліотеці ХНМУ.

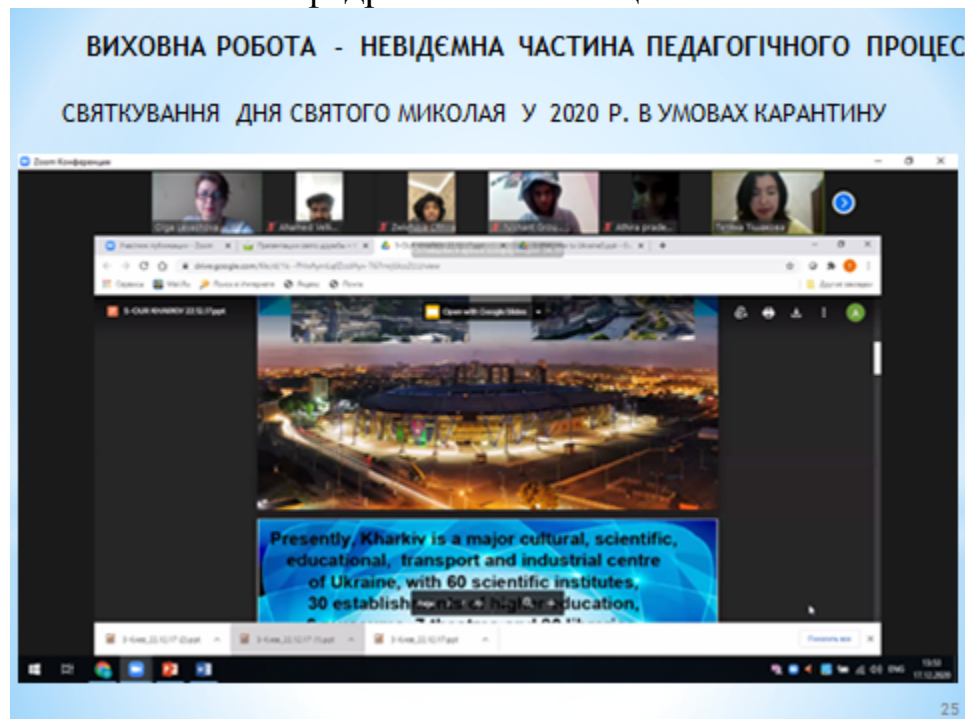

Рис. 12. Відео-конференція з виховної роботи в умовах карантину 2020 р.

В умовах дистанційного навчання та карантину таке свято було проведено онлайн у вигляді відео-конференції. Ми розповідали студентам із Індії про Україну, українські свята, Київ, Харків, а во-

ни нам про Індію та індійські свята та традиції. Форм виховної роботи багато, студенти з Індії активні та контактні.

Таким чином, робота по адаптації студентів-іноземців першого курсу проводиться постійно і комплексно, включає різні традиційні і креативні форми та методи, робить процес навчання в ХНМУ продуктивним, динамічним та цікавим.

Рис. 13. Інтерактивні методи в навчально-виховному процесі студентів

Пандемія COVID-19 внесла свої корективи в навчальний процес ЗВО, стала причиною впровадження дистанційного навчання, в т.ч. в ХНМУ, сприяла впровадженню інноваційних інтерактивних методів в навчально-виховний процес.

Література

1. URL: <https://osvita.ua/vnz/64194/>
2. Педагогіка та психологія вищої школи : навчальний посібник / Л. Г. Кайдалова, І. С. Сабатовська-Фролкіна, Н. В. Альохіна, Н. В. Шварп. – Х. : НФаУ, 2019. – 248 с.
3. Дистанційне навчання в ХНМУ. Левашова О.Л., Чаленко Н.М., Тішакова Т.С. // Сучасні концепції викладання природничих дисциплін у медичних освітніх закладах: матеріали XIII Міжнародної науково-методичної інтернетконференції, м. Харків, 25 листопада 2020 року. – Харків : ХНМУ, 2020. – С. 52–55.
4. Навчання майбутніх медиків у сучасному інформаційному просторі. Сирова Г.О., Лапшин В.В., Чаленко Н.М., Копотева Н.В. // Сучасні концепції викладання природничих дисциплін у медичних освітніх закладах: матеріали XIII Міжнародної науково-

методичної інтернетконференції, м. Харків, 25 листопада 2020 року.
– Харків : ХНМУ, 2020. – С. 70–71.

5. Режим доступу <https://pikabu.ru/story/7304213>

6. Фактори розвитку та напрями вдосконалення дистанційної форми навчання в системі вищої освіти України / О.Г. Романовський, О.В. Квасник, В.М. Мороз та інші. Інформаційні технології і засоби навчання. 2019. Т. 74. № 6. С. 20–42.

7. Дистанційна освіта [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/distancijna-osvita>

8. Положення про дистанційне навчання // Наказ МОН України № 466 від 25.04.2013 р. (із змінами згідно з наказами МОН № 660 від 01.06.2013, № 761 від 14.07.2015) https://osvita.ua/legislation/Dist_osv/2999/.

9. Чередніченко Г.А. Використання системи MOODLE у змішаному навчанні студентів // Тези Всеукраїнської науково-практичної конференції «Інноваційні методи викладання іноземних мов у немовних вищих навчальних закладах». – К. : НУХТ, 2015 р. – С. 73–77.

10. Що таке Moodle [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://moodle.org/mod/page/view.php?id=8174>.

Маракушин Д. І., Чернобай Л. В., Кармазіна І. С., Сокол О. М.
ЩОДО ПИТАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ
ВЕБІНАРІВ У ДИСТАНЦІЙНОМУ НАВЧАННІ
В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ

Традиційний навчальний процес, який існує на цей час, потребує впровадження інноваційних складників. На наш погляд, це стане основою конкурентоспроможності всього освітнього процесу країни, й, насамперед, медичної освіти, тому що сьогодні спостерігається інтенсивний розвиток медицини, що потребує високого рівня підготовки майбутніх лікарів. У сучасній науковій літературі наявне визначення «інноваційного освітнього середовища», яке сформульовано В. А. Ясвиним ще у 2001 році [1]. Він підкреслює, що саме особистість викладача являє собою цілу систему, яка впливає на формування особистості студентів на власному прикладі й дає можливості розвитку цієї особистості.

Таке само пояснює термін у своїй статті й М. В. Бичко, яка стверджує, що перспективи розвитку інноваційного виховання залежать, з одного боку, від інноваційного потенціалу закладу вищої освіти, а з іншого боку, від інноваційного потенціалу педагогічного колективу [2]. На підставі аналізу науково-педагогічної літератури

<i>Маракушин Д. І., Сирова Г. О., Чаленко Н. М.</i> АДАПТАЦІЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ 1-ГО КУРСУ ХНМУ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	94
<i>Маракушин Д. І., Чернобай Л. В., Кармазіна І. С., Сокол О. М.</i> ЩОДО ПИТАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ВЕБІНАРІВ У ДИСТАНЦІЙНОМУ НАВЧАННІ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ	105
<i>Марковська І. В., Соколова І. І.</i> ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ УМІНЬ У МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ "ТЕРАПЕВТИЧНА СТОМАТОЛОГІЯ" НА ОСНОВІ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ МОДЕЛЕЙ ЗМІСТУ НАВЧАННЯ.....	109
<i>Мішина М. М., Попова Н. Г., Мозгова Ю. А., Марченко І. А., Дубовик О. С.</i> ДОСВІД ПРОВЕДЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «МІКРОБІОЛОГІЯ, ВІРУСОЛОГІЯ ТА ІМУНОЛОГІЯ» СТУДЕНТАМ , VI ТА VII ФАКУЛЬТЕТІВ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВОГО ІНСТИТУТУ З ПІДГОТОВКИ ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН ХНМУ	112
<i>Огнєв В. А., Усенко С. Г.</i> ЗАСТОСУВАННЯ НОВІТНІХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ COVID-19.....	116
<i>Оспанова Т. С., Бездітко Т. В., Єрмоменко Г. В., Трифонова Н. С., Піонова О. М.</i> НАВЧАННЯ ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК З ВИКОРИСТАННЯМ ТЕХНОЛОГІЙ ОНЛАЙН-ОСВІТИ	118
<i>Панченко Г. Ю., Железнякова Н. М., Карпенко І. І., Зайченко О. Є., Просоленко К. О., Кліменко М. І., Фролова-Романюк Є. Ю.</i> ТЬЮТОРСТВО ЯК ФОРМА НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ШКОЛИ.....	121
<i>Попова Т. М., Наконечна О. А.</i> ЗВОРОТНИЙ ЗВ'ЯЗОК ЗІ СТУДЕНТАМИ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ З БІОЛОГІЧНОЇ ХІМІЇ	123
<i>Попова Л. Д., Наконечна О. А., Стеценко С. О., Васильєва І. М.</i> ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ НА КАФЕДРІ БІОЛОГІЧНОЇ ХІМІЇ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ	125
<i>Рождественська А. О., Железнякова Н. М., Наливайко Н. А.</i> НЕТИКЕТ: УМОВИ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ КУЛЬТУРИ СПІЛКУВАННЯ МІЖ УЧАСНИКАМИ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	128
<i>Садовниченко Ю. О., М'ясоєдов В. В., Пастухова Н. Л.</i> ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ: МЕДИЧНА БІОЛОГІЯ	132

<i>Сенаторова Г. С., Гончарь М. О., Муратов Г. Р., Тельнова Л. Г., Стрелкова М. І.</i> ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИКЛАДАННЯ ПЕДІАТРІЇ ЛІКАРЯМ-ІНТЕРНАМ В УМОВАХ ВСЕСВІТНЬОЇ ПАНДЕМІЇ.....	133
<i>Спузяк Р. М., Астап'єва О. М., Степанов Е. П.</i> ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ НА КАФЕДРІ РАДІОЛОГІЇ ТА РАДІАЦІЙНОЇ МЕДИЦИНИ ХНМУ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ COVID-19	136
<i>Степаненко О. Ю., Дєєва Т. В., Верещакіна В. В., Єрохіна В. В.</i> ДОСВІД ВИКЛАДАННЯ АНГЛОМОВНИМ СТУДЕНТАМ У ПЕРІОД ПАНДЕМІЇ НА КАФЕДРІ ГІСТОЛОГІЇ, ЦИТОЛОГІЇ ТА ЕМБРІОЛОГІЇ ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ: ВИЖИЛИ І ПРОДОВЖУЄМО РОЗВИВАТИСЯ.....	138
<i>Фролова Т. В., Терещенкова І. І., Стенкова Н. Ф., Сіняєва І. Р., Атаманова О. В., Сенаторова А. В., Кононенко О. В.</i> ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ЗАСОБІВ І ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ НА КЛІНІЧНІЙ КАФЕДРІ.....	141
<i>Шубладзе О. Е., Ковальчук О. В.</i> ТЕМАТИЧНИЙ ЛЕПБУК ЯК ЗАСІБ ВИВЧЕННЯ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ І ПАРЕМІЙНИХ НОМІНАЦІЙ	144
<i>Щербина М. О., Салтовський О. В.</i> ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ МЕДИЧНИХ ВИШІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ НАВЧАННЯ.....	147